

Reguleringsimpactanalyse voor Ontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de eindoelen in het deeltijds kunstonderwijs

Gebruik de RIA-leidraad en de RIA-checklist om deze RIA in te vullen.

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	2017/394
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Hilde Crevits
RIA	Ja
JoKER	Ja
Armodetoets	Nee
toets lokale besturen	Nee
link naar de regelgevingsagenda	

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	ingrid.leys@ond.vlaanderen.be
organisatie	Vlaamse overheid
beleidsdomein	Onderwijs en Vorming
entiteit	Departement Onderwijs en Vorming

2 Titel en fase

Ontwerp van besluit betreffende de eindoelen in het deeltijds kunstonderwijs
1^e principiële goedkeuring Vlaamse Regering

3 Samenvatting

De voor- en nadelen van de nuloptie en de gekozen beleids optie worden afgewogen voor acht verschillende doelgroepen. De huidige leerlingenpopulatie wordt verdeeld in jongeren en volwassenen. Daarnaast bekijken we de potentiële populatie. Dat zijn jongeren en volwassenen die aan de toelatingsvoorwaarden voldoen, maar door situationele (bv. bereikbaarheid van het aanbod) of institutionele drempels (organisatie van het onderwijs) toch niet deelnemen. Naast de deelnemers hebben we in de effectenafweging aandacht voor de organisatoren van het deeltijds kunstonderwijs. Dit zijn de leerkrachten, de directeurs en administratieve personeelsleden maar ook de schoolbesturen. De mate waarin zij menen positieve of negatieve effecten te ervaren, is erg bepalend voor het draagvlak voor de nieuwe regelgeving. Ten slotte besteden we aandacht aan de effecten op de Vlaamse overheid zelf. De Vlaamse overheid is de belangrijkste financierder van het deeltijds kunstonderwijs.

De gekozen beleids optie staat voor een inhoudelijke actualisatie van de einddoelen. Heldere einddoelen en doelgerichte leertrajecten geven een duidelijke leidraad voor leerlingen, leerkrachten, directies, pedagogische begeleiding en inspectie..

4 Probleembeschrijving

Actuele einddoelen scheppen heldere verwachtingen over de beoogde leerresultaten, die tegelijk voldoende uitdagend en realistisch zijn. Via het voorop stellen van duidelijke verwachtingen, het bieden van haalbare uitdagingen en het geven van constructieve feedback verhoogt het gevoel van competentie. Als leerkrachten hierop inspelen dragen ze bij tot de autonome motivatie bij hun leerlingen (Vansteenkiste, 2010).

In de conceptnota over het niveaudecreet kiest de Vlaamse Regering resoluut voor dko als competentiegericht en kwalificerend onderwijs. De competenties die leerlingen in het dko verwerven, zijn immers breed inzetbaar, vanzelfsprekend in een culturele context, maar vaak ook in een arbeids- en onderwijscontext, de gezinssfeer en de maatschappelijke sfeer.

Leerlingen moeten hun verworven competenties kunnen inzetten in het brede socio-culturele veld, waarvan de amateurkunstbeoefening deel uitmaakt of de arbeidsmarkt. Het positioneren van het dko als kwalificerend onderwijs met leerbewijzen die een civiel effect hebben, draagt bij tot de opwaardering van de opleidingen in het dko en het maatschappelijk draagvlak voor de investering van de overheden in dit onderwijsniveau. Voor afstemming op de sectoren waarin afgestudeerden terecht komen, vormen beroepskwalificaties een uitgelezen instrument.

In tegenstelling tot andere onderwijsniveaus bestaan er voor het dko tot op heden geen basiscompetenties, eindtermen of ontwikkelingsdoelen. De einddoelen zijn neergeschreven in minimumleerplannen die meestal dateren van 1990. Ze bieden weinig ruimte voor nieuwe pedagogische inzichten of actuele ontwikkelingen in de kunsten. Na 25 jaar zijn die minimumleerplannen sterk verouderd. Daardoor kunnen ze niet meer als ijkpunt voor de onderwijskwaliteit dienen, met als gevolg dat leerkrachten ze niet als een stevig anker (kunnen) ervaren om hun praktijk op te enten en vorm te geven. Voor sommige opleidingen ontbreken bovendien minimumleerplannen.

Het niveaudecreet delegeert het bepalen van de basiscompetenties voor de eerste, tweede en derde graad aan de Vlaamse Regering (artikel II.2, zesde lid). Zonder uitvoering te geven aan die bepaling kan het niveaudecreet naar behoren uitgevoerd worden. De einddoelen zijn immers zeer bepalend voor de concretisering van de opleidingsstructuur.

5 Beleidsdoelstelling

Een coherent kader van einddoelen is essentieel om de kwaliteit en gelijkgerichtheid van het onderwijs veilig te stellen. Geactualiseerde einddoelen laten het dko aansluiten bij de hedendaagse evolutie in de kunsten en de gewijzigde maatschappelijke verwachtingen t.a.v. het dko. De inspectie kan zich beroepen op een duidelijk referentiekader om de kwaliteit van de opleidingen te beoordelen.

6 Opties

→ Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand

De huidige minimumleerplannendoelen worden gebruikt om uitvoering te geven aan de bepalingen in zake de basiscompetenties voor de eerste, tweede en derde graad van het niveaudecreet

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Er worden nieuwe einddoelen ontwikkeld en vastgelegd om uitvoering te geven aan de bepalingen in zake de basiscompetenties voor de eerste, tweede en derde graad van het niveaudecreet

7 Analyse van de effecten

Doelgroepen

De voor- en nadelen van de opties worden afgewogen voor acht verschillende doelgroepen. De huidige leerlingenpopulatie wordt verdeeld in jongeren en volwassenen. Daarnaast bekijken we de potentiële populatie. Dat zijn jongeren en volwassenen die aan de toelatingsvoorwaarden voldoen, maar door situationele (bv. bereikbaarheid van het aanbod) of institutionele drempels (organisatie van het onderwijs) toch niet deelnemen. Het dko kan niet de ambitie hebben om alle jongeren en volwassenen te bereiken. De persoonlijke interesse in kunstbeoefening is een belangrijk criterium om de doelgroep af te bakenen. Een onderzoek naar amateurkunstbeoefening in Vlaanderen toont aan dat 37% van de Vlamingen een artistieke hobby in de vrije tijd beoefent, 27% doet dit op regelmatige basis¹. Dat aandeel van 27% in de Vlaamse bevolking (5.221.268 volwassenen in 2016) en de leerplichtige jongeren in Vlaanderen (887.050 in het schooljaar 2015-2016) vormt een graadmeter om de potentiële populatie te bepalen. Het verschil tussen de potentiële populatie en de effectieve populatie aan het dko (42.312 volwassenen en 135.486 jongeren) vormt de niet-participerende potentiële populatie.

Naast de deelnemers hebben we in de effectenafweging aandacht voor de organisatoren van het deeltijds kunstonderwijs. Dit zijn de leerkrachten, de directeurs en administratieve personeelsleden maar ook de schoolbesturen. De mate waarin zij menen positieve of negatieve effecten te ervaren, is erg bepalend voor het draagvlak voor de nieuwe regelgeving.

Ten slotte besteden we aandacht aan de effecten op de Vlaamse overheid zelf. De Vlaamse overheid is de belangrijkste financierder van het deeltijds kunstonderwijs.

Nuloptie

Effectbeschrijving

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	Voordelen		Nadelen	
	omschrijving	schatting	Omschrijving	Schatting

¹ Lievens, J., M. Elchardus, D. Vanherwegen, J. Siongers, W. Smits, G. Vangoidsenhoven 2009: Amateurkunsten in beeld gebracht. Gent: Forum voor Amateurkunsten

participerende jongeren 6-17 jaar	behoud van vertrouwde einddoelen	135.486	Eindoelen zijn niet actueel en laten weinig ruimte om te beantwoorden aan de leervraag van de jongeren	135.486
niet participerende jongeren 6-17 jaar	geen	104.018	Eindoelen zijn niet actueel en hebben door het feit dat ze weinig ruimte laten aan de mogelijke leervraag weinig aantrekkingskracht voor niet participerende jongeren	104.018
participerende volwassenen	behoud van vertrouwde einddoelen	42.312	Eindoelen zijn niet actueel en laten weinig ruimte om te beantwoorden aan de leervraag van de volwassenen	42.312
niet participerende volwassenen	geen	1.367.430	Eindoelen zijn niet actueel en hebben door het feit dat ze weinig ruimte laten aan de mogelijke leervraag weinig aantrekkingskracht voor niet participerende volwassenen	1.367.430
leerkrachten	Vertrouwde onderwijspraktijk blijft behouden	4305	Eindoelen zijn niet actueel en laten weinig ruimte voor de leerkracht	4305

directeuren en administratieve personeelsleden	Vertrouwde onderwijspraktijk blijft behouden	168	Eindoelen zijn niet actueel en laten weinig ruimte voor directie en administratieve personeelsleden om zich als academie inhoudelijk te profileren	168
schoolbesturen	Vertrouwde onderwijspraktijk blijft behouden	107	Eindoelen zijn niet actueel en laten weinig ruimte voor schoolbesturen om hun academies inhoudelijk te profileren	107
Vlaamse overheid	Vertrouwde onderwijspraktijk blijft behouden	NVT	Onderwijspraktijk sluit niet aan op actuele leervragen en actuele ontwikkelingen in de kunsten	NVT

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Effectbeschrijving

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		Nadelen	
	omschrijving	schatting	Omschrijving	Schatting
participerende jongeren 6-17 jaar	Actuele einddoelen die competentiegericht geformuleerd zijn en veel ruimte geven om op hun specifieke leervragen in te gaan zonder vrijblijvend te zijn	135.486	Keuzestress door toenemende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes Verhoogd engagement	135.486

niet participerende jongeren 6-17 jaar	Meer kans dat ze een opleiding naar hun interesse en talent vinden	104.018	Door zijn verankering in onderwijs blijft het dko formeel leren, dat een langdurig engagement vereist en verloopt volgens een min of meer vast traject met vooropgestelde doelen	104.018
participerende volwassenen	Actuele einddoelen die competentiegericht geformuleerd zijn en veel ruimte geven om op hun specifieke leervragen in te gaan zonder vrijblijvend te zijn	42.312	Keuzestress door toenemende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes Verhoogd engagement	42.312
Niet participerende volwassenen	Meer kans dat ze een opleiding naar hun interesse en talent vinden	1.367.430	Door zijn verankering in onderwijs blijft het dko formeel leren, dat een langdurig engagement vereist en verloopt volgens een min of meer vast traject met vooropgestelde doelen	1.367.430
Leerkrachten	Nieuwe doelen geven meer ruimte voor eigen inhoudelijke en pedagogische invulling van hun onderwijspraktijk	4305	Het verlaten van de vertrouwde onderwijspraktijk en het geven van meer ruimte voor eigen invulling creëert mogelijk meer werkdruk op korte termijn door de wijziging in jobinhoud	4305

directeuren en administratieve personeelsleden	Nieuwe doelen laten het DKO aansluiten bij de actuele evolutie in de kunsten en de gewijzigde maatschappelijke verwachtingen: artistiek vakmanschap, onderzoekende houding, durf tot innovatie en experiment Academies kunnen zich inhoudelijk profileren	168	Nieuw inhoudelijk kader eigen maken Nieuwe doelen creëren meer verantwoordelijkheid voor het invullen van de eigen inhoudelijke en pedagogische visie	168
schoolbesturen	Nieuwe doelen laten het DKO aansluiten bij de actuele evolutie in de kunsten en de gewijzigde maatschappelijke verwachtingen: artistiek vakmanschap, onderzoekende houding, durf tot innovatie en experiment Schoolbesturen en academies kunnen zich inhoudelijk profileren	107	Nieuw inhoudelijk kader koppelen aan lokale verankering van de academie voor het invullen van blinde vlekken in het werkingsgebied, samenwerking met bao en so	107
Vlaamse overheid	Nieuwe doelen leiden tot een transparant en kwaliteitsvol DKO-aanbod dat aansluit bij de maatschappelijke verwachtingen en behoeften van het werkveld	NVT	Communicatie over het vernieuwd DKO-aanbod naar verschillende doelgroepen Inspanningen inzake monitoring, kwaliteitszorg en beleidsevaluatie	NVT

8 Vergelijking van de opties

Bij de nuloptie blijven de nadelen van de huidige einddoelen bestaan. Door de verouderde einddoelen worden kansen gemist om het dko inhoudelijk te actualiseren. De huidige doelen sluiten immers niet meer aan bij de actuele evolutie in de kunsten en de gewijzigde maatschappelijke verwachtingen en behoeften van het werkveld. Bovendien sluiten de huidige doelen niet meer aan bij de leervragen van jongeren en volwassenen. De nuloptie heeft als grootste voordeel de vertrouwdheid: directeurs en medewerkers van secretariaten of schoolbesturen

hoeven zich geen nieuw inhoudelijk kader eigen te maken. Leerkrachten kunnen hun vertrouwde onderwijspraktijk blijven voortzetten.

De gekozen optie beoogt een inhoudelijke actualisatie van de einddoelen en de opleidingenstructuur. De gekozen optie heeft de volgende voordelen voor de doelgroepen. Academies en schoolbesturen kunnen hun aanbod actualiseren en zich inhoudelijk profileren. Leerkrachten krijgen meer ruimte voor de eigen inhoudelijke en pedagogische invulling van hun onderwijspraktijk. Jongeren en volwassenen hebben meer keuzemogelijkheden voor een opleiding naar hun interesse en talent. De gekozen optie heeft als grootste nadeel dat academies en leerkrachten inspanningen zullen moeten leveren om de inhoudelijk actualisering om te zetten naar een nieuwe visie en een vernieuwde klaspraktijk.

9 Uitvoering

De nieuwe regelgeving zal via de geschikte kanalen van het Departement Onderwijs kenbaar gemaakt worden aan de betrokkenen: omzendbrief, infosessies, digitale nieuwsbrieven voor directeurs en leerkrachten. Het ministerie van Onderwijs en Vorming zal toelichting geven en bijkomende vragen om informatie beantwoorden.

10 Administratieve lasten

De inhoudelijke actualisering van het aanbod brengt een actualisering van de leerplannen met zich mee. Deze leerplannen worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering op advies van de onderwijsinspectie.

11 Handhaving

Via de daartoe voorziene mogelijkheden in het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs. Via de doorlichting door de inspectie zal de Vlaamse overheid kwaliteitstoezicht uitoefenen.

12 Evaluatie

Door gegevens Vlaanderenbreed te verzamelen, kan de Vlaamse overheid zich een beeld vormen van hoe de deelname aan het deeltijds kunstonderwijs evolueert; hoeveel leerlingen, welke academies en vestigingsplaatsen, welke domeinen enz. Ook achtergrondkenmerken van de leerlingen kunnen in de analyse meegenomen worden (geslacht, leeftijd, opleiding moeder, taal, studietoelage, buurt, verstedelijkingsgraad). Op die manier kan de Vlaamse overheid nagaan of de nieuwe regelgeving bijdraagt tot een hogere participatiegraad in alle bevolkingsgroepen.

Via een nulmeting bij de inwerkingtreding van het niveaudecreet en metingen verderop in de tijd kan de Vlaamse overheid tendensen in kaart brengen. Op basis van die beleidsevaluatie kan het beleid beslissen om de nieuwe regelgeving te bestendigen of bij te sturen. Gezien deze gegevens over langere tijd worden bijgehouden kunnen ook leerloopbanen van leerlingen in kaart gebracht worden. Dergelijke longitudinale gegevensverzameling geeft een indicatie over het studierendement en kwalificatiekans. Zo kan een sterke uitval wijzen op een institutionele drempel, bv. te hoge studiebelasting.

De monitoring op Vlaams niveau met het oog op beleidsevaluatie, vervangt geenszins de kwaliteitszorg van het onderwijs. Hiervoor zijn de academies op de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Gegevens over leerlingenevoluties over een langere termijn vormen voor academies relevante beleidsinformatie. Het begeleiden van leerlingen doorheen hun leerproces maakt voortaan expliciet deel uit van de maatschappelijke opdracht die het niveaudecreet aan academies oplegt. De onderwijsinspectie kan op haar beurt nagaan of de academies die verantwoordelijkheid op gepaste wijze opnemen.

13 Consultatie

De Vlaamse Regering heeft gekozen om via een proces van cocreatie met de belanghebbenden de nieuwe einddoelen te ontwikkelen. Van januari tot september 2017 hebben pedagogische experts van de koepels, Katholiek Onderwijs Vlaanderen en OVSG, het GO!, deelgenomen aan de ontwikkelcommissie. In totaal hebben er 11 sessies plaats gevonden.

Het spreekt voor zich dat de nieuwe einddoelen op de eerste plaats afgestemd is op de behoeften van de leerlingen van vandaag. In opdracht van het departement Onderwijs en Vorming hebben onderzoekers van het HIVA en VUB een onderzoek uitgevoerd naar de studiekeuze en leerloopbanen in het dko². Het onderzoek leidt, naast een beschrijving, naar meer verklarende inzichten omtrent de leerloopbanen doorheen de bestaande studierichtingen, graden en opties en de keuzes en motieven die leerlingen hierbinnen maken. Ook beïnvloedende factoren zijn onderzocht:

- wie beïnvloedt en/of stuurt het keuzep proces (ouders, vrienden, leerkrachten, ...)?
- in welke mate heeft de leerplichtopleiding een effect op de keuzes van de leerlingen?
- wat maakt dat leerlingen op een bepaalde leeftijd al dan niet doorgaan met hun opleiding?
- in welke mate speelt de bereikbaarheid van de academies en het tijdstip waarop de lessen plaatsvinden een rol in leerloopbanen?

In het licht van het onderzoek is een kwantitatieve data-analyse van de leerloopbanen in de periode van 2001-2002 tot 2014-2015 uitgevoerd. Maar het onderzoek laat de leerlingen ook zelf aan het woord. Door middel van een reeks schriftelijke surveys bij mensen die vandaag aan het dko participeren of dat vroeger deden, levert het onderzoek nieuwe inzichten op aangaande de dko-leerloopbanen. Aspecten die aan bod komen zijn instroom, vordering (onderbreking, vertraging, versnelling) en uitstroom of doorstroom, maar ook de participatiebeslissing, motivatie van de leerling, bestaande deelnamedrempels, keuzebegeleiding, leerkrachtenstijl en tevredenheid worden onder de loep genomen.

De participatiedrempels die leerlingen met verschillende achtergrondkenmerken ervaren, zijn eerder in kaart gebracht in een onderzoek dat het HIVA in 2010 uitvoerde naar inschrijvingsgelden en de participatie aan het deeltijds kunstonderwijs³. Op basis van de gegevens van dat onderzoek heeft het HIVA nog een aantal bijkomende analyses uitgevoerd die de relatie tussen de spreiding van het dko-aanbod en de participatie aan het dko in kaart brengen.

² Is kiezen een koud kunstje? Studie van determinanten van leerloopbanen van leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs. Free De Backer, Steven Groenez, Lode Vermeersch & Koen Lombaerts, Onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming, HIVA en VUB, 2016

³ Wie speelt de eerste viool? Gedifferentieerde inschrijvingsgelden en participatie aan het deeltijds kunstonderwijs, Vermeersch L., Capéau B., Van Itterbeeck K. en Groenez S., Onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, HIVA 2011

14 Contactinformatie

Ingrid Leys
Departement Onderwijs en Vorming
Afdeling Basisonderwijs en Deeltijds Kunstonderwijs
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel
tel: 02 553 92 43
ingrid.leys@ond.vlaanderen.be

